

~~ פרה ~~

במדבר פרק יט - "זאת חקת התורה"**חכנה:**

- ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על:
- ושחט אותה
- ושרף את הפרה
- ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה:

המכנים:

- וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים ואחר לבוא אל המחנה וטמא הכהן עד הערב:
- והשרוף אותה וכבס בגדיו במים ורחץ בשרו במים וטמא עד הערב:
- ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה במקום טהור ... וכבס האסף את אפר הפרה את בגדיו וטמא עד הערב [אין צורך להזכיר שירחץ במים-אבן עזרא]

השימוש:

- הנגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים:
- ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי:
- ולקח אזוב וטבל במים איש טהור
- והזהה הטהר על הטמא ביום השלישי וביום השביעי ונטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב:
- והיתה להם לחקת עולם ומזה מי הנדה וכבס בגדיו והנגע במי הנדה וטמא עד הערב:

ספורנו, במ' יט:ב

זאת חקת התורה אשר צנה ה'. באמרו "הזה עליהם מי חטאת" (לעיל ח, ז). והנה כבר אמרו ז"ל 'לכך כתב בה חקה, גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה'. ושלמה אמר עליה "אמרתי אחקמה, והיא רחוקה ממני" (קהלת ז, כג). ומעקרי ההעלם בזה הוא שהיא מטמאה את הטהורים ומטהרת את הטמאים.

מלכים א פרק ה

(ט) ויתן אלהים חכמה לשלמה ויתבונה הרבה מאד ורחב לב כחול אשר על שפת הים: (י) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים: (יא) ויחכם מכל האדם ...

תורה תמימה קהלת פרק ז פסוק כג

היה שלמה מתקשה בהלכות פרה אדומה, שהמזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא, והיינו שאמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני^(ט) [יומא י"ד א']:
^(ט) ר"ל שכל טעמי המצות השיג לידעם זולת ענין זה, ...

פסיקתא רבתי (איש שלום) פיסקא יד - פרה

[פרשת פרה] שקולה כנגד כל התורה כולה.

~~ עגל ~~

רש"י במדבר יט:כב

משל לבן שפחה שטינף פלטיין של מלך. אמרו תבא אמו ותקנח הצואה, כך תבא פרה ותכפר על העגל:

שמות לב

(א) וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ויסקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו: (ב) ויאמר אלהים אהרן פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם בניכם ובנותיכם והביאו אלי: (ג) ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם ויביאו אל אהרן: (ד) ויקח מיזם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוד מארץ מצרים: (ה) וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג ליקינק מחר: (ו) וישפיתו ממחרת ויעלו עלת ויגשו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקמו לצחק: פ

שמות לב (א) ... קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו ... :

רש"י שמות פרק לב פסוק א

אשר ילכו לפנינו - אלהות הרבה איוו להם :

רמב"ן שמות פרק לב פסוק ז

(ז) כי שחת עמך - אמר השם למשה כי עשו שתיים רעות, האחת, כי שחת עמך, וענין ההשחתה הריסת בנין, כענין שנאמר ואיש כלי משחתו בידו (יחזקאל ט א), הנני אליך הר המשחית (ירמיה נא כה), בבל ההורס כל חומה ומגדל, ופירוש ההשחתה בכאן הדבר שקראו רבותינו מקצץ בנטיעות [תורה תמימה, קהלת פרק ה הערה (לה) - הקיצוץ בנטיעות - כנוי להריסה ביסודי הדת]. **והשני, כי עשו עגל מסכת והשתחוו לו ויזבחו לו.** והנה העבירה הראשונה לא ידענה רק השם לבדו שהוא יודע תעלומות לב, והשנית מעשה הזובחים החוטאים שבהם כאשר פירשתי. **והנה רוב העם חטאו במעשה העגל, כי כן כתוב ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב, ולולי זה לא היה הכעס בכלם לכלותם.** והנה הנהרגים והנגפים מועטים, **כי ברובם היה החטא במחשבה רעה,** כמו שפירשתי :

ספר הכוזרי מאמר א אות צז

.... האומות כלם בזמן ההוא היו עובדים צורות, ואילו היו הפילוסופים מביאים מופת על היחוד ועל האלהות לא היו עומדים מבלי צורה שמכוונים אליה ... וכאשר שמעו העם דברי עשרת הדברים ועלה משה אל ההר להוריד להם הלוחות כתובים ולעשות להם ארון להיות להם **דבר נראה** שיכונו נגדו, שבו הברית לאלהים והבריאה הרבנית, ר"ל הלוחות, ... , ונשארו העם מצפים לרדת משה והם על ענינם לא שנו תארים ועדים ובגדיהם, אשר עמדו בהם יום מעמד הר סיני אך נשארו בתכונתם ממתנינים למשה לעתים, ובושש מהם ארבעים יום והוא לא לקח צידה ולא נפרד מהם אלא על מנת שישוב ליומו, אז גברה המחשבה הרעה על קצת ההמון ההוא הגדול והתחילו המון העם להחלק מחלקות ומרבים העצות והמחשבות עד שנצטרכו מהם אנשים לבקש **נעבד מורגש** שיכונו נגדו כאשר האומות, **מבלי שיכחשו באלהות מוציאים ממצרים ...**

ספר הכוזרי מאמר א אות צז

וחטאתם היה בציור אשר נאסר עליהם ושיחסו ענין אלהי אל מה **שעשו בידם ורצונם** מבלי מצות האלהים. ... היה מרי לקצת מצותיו כי הוא יתברך הזהיר מן הצורות, והם עשו צורה, והיה להם להמתין, **שלא יקבעו לעצמם דבר שיקבילוהו וימשכו אחריו ומזבח וקרבתות.**

~ פרה מכפרת על העגל ~

אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרק לב פסוק א

... פרה אדומה איננה לכפר על ע"ג, רק לטהר הטמאים.

שמות לב

(ז) ויִדְבַר יְקִיָּקָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר כִּי שָׁחַת עַמְּךָ אֲשֶׁר הִעֲלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם : (ח) סָרוּ מִהֵרָא מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם עֲשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ וַיִּזְבְּחוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּהָ אֱלֹהֵינוּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִעֲלִינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם : (ט) וַיֹּאמֶר יְקִיָּקָה אֶל מֹשֶׁה רֵאיוֹתִי אֵת הָעַם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם קִשָּׁה עֲרֵף הוּא : (י) וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וַיַּחַר אִפִּי בָהֶם וְאָכַלְתִּם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל :

אבן עזרא - הפירוש הקצר שמות פרק לב

(ט) וטעם עם קשה עורף - שלא ישמע מה שיצווה. משל לאדם הולך, ואם אדם יקראנו לא ישיב ערפו :

בית הלוי שמות לא

... היוצא מדברינו דפרה אדומה הוא סייג וגדר גדול לאדם המתבונן בשכלו לחקור בטעמי המצות לבל ישל בהם לדון אחר שכלו ולהרוס ולומר אנכי הרואה לידע טעמם ועל ידי זה יוכל להכשל להוסיף או לגרוע רק צריך לעשות הכל בכל הפרטים כפי מה שקבלנו מרבותינו ... **ונמצא דמצות פרה הוא מנגד ממש למעשה העגל והיא סייג וגדר שלא להכשל עוד ברעיונות כאלה לבדות מלבו עבודות ומעשים חדשים שלא נתקבלו מרבותינו הלכה :**

~ שקולה כנגד כל התורה ~

R. Soloveitchik, Reflections of the Rav, Vol. 1, p. 110.

A mishpat, even when it is based on reason, must be accepted as a hok; otherwise, even rational social and moral laws may be corrupted or distorted, as is often demonstrated by our modern secularized society. The hok differs from the mishpat only in the degree of its intelligibility; both, however, need the Divine imperative to sustain their religious fulfillment.